

Anul I. Nr. 2.

1 Decembrie 1935

279164

Freanătul școalei

Revistă de Pedagogie
și Cultură Generală
a Invățătorilor din județul Cluj

FREAMATUL ȘCOALEI

Revistă de Pedagogie și Cultură Generală a învățătorilor din jud. Cluj

Director:
Vasile Chintoanu
inspector școlar

Redactori resp.:
Nicolae Găgescu
și
Augustin Dordai

Administrator:
Damian Popescu

Correspondența pt. redacție: Școala primară Nr. 18 str. Vânătorilor

Correspondența pt. administrație: D. Popescu Strada Amurg Nr. 17.

COMITETUL FONDATOR:

Dordai Augustin, Chintoanu Vasile, Popescu Damian, Găgescu Nicolae, Moldovan Vasile, Călugăr Vasile, Tăușan Dumitru, Racoși Gheorghe, Mihoc Eronim, Marin D. Nicolae, Bularda Nicolae, Pop Simion, Orosfoian Silviu, Ciociu Pavel, Onișor Gheorghe, Vasu Dumitru, Trifu Vasile, Matei Simion, Mureșan Ioan, Patriciu Vasile, Mitrea Aurel, Pleșa Gheorghe, Stancu Nicolae și Dăneț Ioan

BCU Cluj / Central University Library Cluj

COMITETUL DE REDACȚIE:

Nicolae Găgescu, Vasile Patriciu, Dordai Augustin. Tăușan Dumitru, Călugăr Vasile

Revista apare la 1 ale fiecărei luni

*

Abonamentul **120 lei** anual.

Pentru autorități și comitetele școlare **150 lei** anual

*

Oricine primește un număr, dacă nu-l înapoiază în timp de 10 zile, se consideră abonat

*

Primim schimb de reviste și cărți pentru recenzii

*

Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază

*

Rugăm colaboratorii la revista noastră să trimeată manuscrisele între 1—15 ale fiecărei luni la Redacția: „Freamătul Școlăii”, Școala primară de Stat No. 18, Str. Vânătorilor Cluj.

FREAMĂTUL ȘCOALEI

1 Decembrie

Cu cât trec anii, Ziua de 1 Decembrie 1918 ni se înfățișează tot mai luminoasă și mai importantă. Această zi mare tinde a se situa pe acelaș plan cu cele mai mari sărbători naționale ale Românilor: alături cu 24 Ianuarie și cu 10 Maiu.

În adevăr, cu cât se deapănă vremea, cu atât se șterg petele unor calcule mărunte care tindeau ca Unirea Ardealului să se facă în anumite condițiuni și rămâne spontaneitatea cu care sutele de mii de oameni adunați de pe tot cuprinsul acestei provincii, au declarat Unirea cu Țara veche. Poporul, la Alba-Iulia, nu s'a preocupat de discuțiunile *cum* să se facă *Unirea*. El venise atunci — în 1 Decembrie 1918 — pentru o singură vorbă, ce-a spus-o tare, cu vocea unită a sutelor de mii de piepturi. Norodul Ardealului s'a adunat la 1 Decembrie 1918 ca să strige *Unire*, unire fără condițiuni și veșnică, să aclame pe Regele Ferdinand I ca Rege al Neamului Românesc întregit și să-i strige „Să trăiască!”

Adunarea dela Alba-Iulia care a votat *Unirea* a fost adunarea națiunii române din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș. Președinte efectiv al Adunării naționale a fost bătrânul *Gheorghe Pop de Băsești*.

Propunerea Unirii a fost făcută de marele luptător *Vasile Goldiș*, care a predat apoi, — în 14 Dec. 1918 — *actul* Unirii Ardealului Regelui Ferdinand I în București.

„Sire, — spunea atunci Vasile Goldiș Regelui desrobitor, —

noi Iți aducem pământul strămoșilor noștri, dar tot atunci noi Iți aducem sufletele tuturor Românilor de azi, cari trăesc în Transilvania și Țara Ungurească. Primește cu dragostea cu care ți-o aducem hotărîrea de unire a acestor țări. Primește jurămîntul de fidelitate și omagiul a celor patru milioane de Români locuitori pe acel pământ și întinde asupra lor scutul puternic al Majestății Tale . . .“

Ziua de 1 Decemvrie — ziua Unirii politice a Neamului românesc din Ardeal cu România — este însă și sărbătoarea libertății. Sărbătorind această Unire, sărbătorim libertatea dorită de veacuri de Românii ardeleni. Astfel că prin Unirea dela 1 Dec. 1918 nu s'a împlinit numai un ideal politic ci s'a împlinit cum spunea V. Goldiș, și o *pretențiune a istoriei și o cerință a civilizațiunii omenești.*

D. Braharu

Măsurarea Inteligenței La Adulți

PROBLEMA MASURARII INTELIGENȚEI

Problema măsurării inteligenței, așa cum o găsim azi stabilită în domeniul psihologiei, nu este o problemă cu totul nouă. S'ar putea spune că numai metoda de investigație e nouă, problema ca atare, însă, o găsim preocupând mintea omenească din cele mai vechi timpuri. În adevăr filosofii, savanții și chiar profanii, fiind puși în fața unei personalități, au încercat a diferenția și a clasa oamenii după capacitățile lor intelectuale. În cele ce urmează vom arăta cum au început investigațiile pentru cunoașterea psihicului uman și rezultatul la care au dus aceste investigații, care în timpul nostru sunt mai accentuate ca oricând.

a) ISTORICUL PROBLEMEI

Problema diferențelor individuale a început să fie studiată într'un spirit pur științific numai dela 1883 când Galton preconizează introducerea metodei statistice în științele biologice. În urma acestei inovații și psihologia avea să se resimtă, părăsind o parte din concepțiile asociaționismului — care atinsese apogeul în timpul acesta — spre a face tot mai mult loc unei noi directive care începea să se afirme, biologismul. Asociaționiștii, în cadrele concepției lor, au încercat măsurarea inteligenței. Cum însă, inteligența era considerată drept o sumă de alte funcțiuni ca memorie, asociație, atenție, etc., se căuta ca prin aju-

torul unor probe să se măsoare izolat aceste funcțiuni și sumând rezultatele obținute astfel, să se stabilească gradul de inteligență. De aceea psihiatrul Rieger (1885) institue o serie de probe pentru a măsura percepția, memoria, înțelegerea, sperând astfel că va măsura inteligența. Dar rezultatele la care a ajuns i-au contrazis părerile lui asupra naturii inteligenței, căci deseori unii indivizi erau foarte buni la memorie și totuși nu aveau o inteligență strălucită. De asemenea și Cattell (1890) propune zece probe „*mental tests*“, pentru măsurarea diferitelor procese psihice: rapiditatea mișcării brațului, discriminarea tactilă, etc. Aceste teste sensorice, sau sensorio-motrice, el le numește teste de inteligență generală.

Toate încercările asociaționiștilor de a măsura inteligența au rămas infructuoase, atât din cauza concepției greșite care a stat la baza întocmirii lor, cât și din cauză că n'au fost aplicate la un număr mai mare de subiecți, pentru a permite astfel posibilitatea de etalonare a lor. Lovitura de maestru în ce privește problema măsurării inteligenței revine în întregime psihologului A. Binet, care în 1906 publică în colaborare cu Dr. Simon „*Scara metrică a inteligenței*“, dând astfel la iveală o metodă strict științifică de evaluare cantitativă a inteligenței, metodă despre care Goddard se exprimă astfel: „Cercetările lui Binet și Simon însemnează o epocă în dezvoltarea educației țării lor și a lumii întregi. Nu exagerăm dacă spunem că va veni și ziua în care scara metrică a inteligenței va sta alături de „Teoria evoluțiunii“ a lui Darwin și de „Legea eredității“ a lui Mendel“¹⁾.

Înainte de a trece la expunerea cercetărilor lui Binet, să ne oprim puțin atenția asupra factorilor care au determinat munca acestui titan al psihologiei, factori pe care îi găsim concretizați chiar în opera acestui psiholog: I) factorii sociologici și II) factorii psihologici.

1) L'Année Psychologique vol. 18, 1912, p. 326.

1) *Factorii sociologici*, care au dat impuls cercetărilor lui Binet, se găsesc în atitudinea societății față de comportamentul debililor mintali. Binet a făcut parte dintr'o comisie de psihologi însărcinată să trieze copii debili mintali din Paris, pentru a le face clase speciale de educație. Iar pentru diagnosticarea debililor mintali el utilizează testele lui de inteligență pe care le-a publicat în 1905 și le-a revizuit, după numeroase experiențe, în 1908 și 1911.

II) *Factorii psihologici* care au contribuit la dezvoltarea cercetărilor lui Binet, într'un sens strict științific față de cercetările anterioare lui, sunt patru: —

1. Dezvoltarea rapidă a *psihologiei experimentale*, în urma inaugurării laboratorului din Leipzig în 1879 de sub conducerea lui W. Wundt. Prin introducerea aparatelor noua disciplină devenea tot mai autonomă și se întrezărea posibilitatea unui studiu al diferențelor individuale așa cum ele apăreau în examinările senzației.

2. Studiul *diferențelor individuale*, care a fost o concluzie a dezvoltării psihologiei experimentale. Diferiți psihologi ca: Bourdon, Cattell, Sharp, etc., au aplicat teste de atenție, memorie, imaginație, care arătau destul de pregnant diferențele individuale cu privire la aceste procese psihice. Toate aceste încercări de a studia diferențele individuale au trezit interesul față de posibilitatea de a măsura inteligența, pregătindu-se astfel terenul pentru munca lui Binet.

3. *Mișcarea eugenică* a dat un puternic îmbold studiului măsurării diferențelor individuale. Această mișcare începe cu Galton care în 1869 publică „Hereditary Genius” în care arată că individul uman moștenește dela înaintași, datorită eredității, anumite „abilități naturale”, tot așa după cum moștenește forma corpului și anumite trăsături fizice. Pentru măsurarea acestor abilități el construiește o scară imaginară cu ajutorul căreia arată cum se distribuie inteligența la un mare număr de subiecți și cum dela idiot până la omul de geniu, găsim mai multe grade

intermediare. Prin aceasta el înlătură părerea, comun acceptată, asupra existenței tipurilor specifice ca: idiot, geniu. Introduce în același timp și conceptul de evaluare cantitativă a acestor abilități. În toată opera lui Galton se vede interesul pentru măsurarea abilităților psihice, deși nu propune nici un test specific pentru aceasta. Enunță însă conceptul de „intelligență generală” care a influențat mult gândirea psihologică încă din timpul lui și până azi.

4. *Măsurările antropologice*, cele referitoare la indicele craniului, au pus problema raportului dintre abilitățile speciale și dezvoltarea craniului, încercându-se astfel să se dea o fundamentare cantitativă acestor abilități. Chiar Binet a crezut la început că s'ar putea obține o evaluare a abilităților mintale prin ajutorul indicelui cefalic, idee pe care a părăsit-o însă mai târziu.

Ținând seamă de acești factori care au pregătit munca lui Binet putem înțelege mai bine sensul cercetărilor lui. Din cercetările anterioare lui Binet s'a constatat că nu se poate găsi un test ideal care să cuprindă toată problema inteligenței prin aplicarea lui, ci că e nevoie de o serie de teste, o „baterie” de teste cum zic americanii, care la rândul lor să formeze un tot unitar. De aceea Binet și Dr. Simon alcătuiesc 54 de teste, care sunt astfel întocmite încât să elimine cunoștințele primite în școală și să facă apel mai mult la puterea de judecată a subiectului. Prin aceste teste Binet se adresează inteligenței generale, înțeleasă în sensul în care a fost definită în capitolul I al lucrării noastre. Astfel Binet măsoară dezvoltarea ansamblului funcțiunilor mintale. El nu caută să măsoare diferitele procese simple ale actului inteligent, fiindcă aceste procese, nu le găsim izolate, ci se interpenetrează. Memoria nu poate fi testată separat de atenție, sau discriminarea sensorială separat de procesele asociative, cum făceau asociaționiștii. Binet avea convingerea că dacă măsurăm izolat memoria, vocabularul, aptitudinea la desemn a unui copil, nu vom găsi nici o corelație între suma

acestor funcțiuni luate separat și inteligența generală a acestui copil; dar dacă îi testăm 10—12 funcțiuni mintale diferite, media acestor probe ne va da o cifră care exprimă gradul general al dezvoltării lui mintale.

Testele pe care le-a întocmit, Binet le grupează după greutatea rezolvării lor pe etăți diferite și astfel dă la iveală renumita scară metrică a inteligenței în anul 1905, pe care o revizuieste și o perfecționează — tot în colaborare cu Dr. Simon — în anul 1908 și 1911. În scara din 1911, Binet schimbă unele teste, adaugă altele și omite pe cele ce erau de cunoștință, accentuând tot mai mult diferența plauzibilă între inteligența generală și cunoștință. În această scară Binet dă serii de câte 5 probe aranjate în ordinea greutății lor, pentru fiecare etate de la 3—15 ani și pentru adulți. Iar cotarea rezultatelor se face însemnând cu + răspunsurile bune și cu — pe cele rele. Un test pentru o vârstă oarecare e rezolvat dacă cel puțin 4 răspunsuri sunt cotate cu +; dacă se rezolvă toate 5 probele, se dă aceeași cotă +. Dacă se rezolvă numai 3, 2 sau o singură probă, se dă aceeași cotă —. Deci în sistemul de cotare al lui Binet nu găsim aprecieri intermediare. De aceea modificările ce s'au adus scării metrice a lui Binet s'au raportat nu numai la aranjarea probelor, ci și la felul de cotare a rezultatelor.

Seria aceasta a testelor lui Binet a influențat foarte mult lumea psihologică universală și toate scările de inteligență pe care le cunoaștem, se bazează pe munca lui Binet, căci în toate țările s'au început cercetări de a verifica și a adapta această scară metrică a lui Binet-Simon. De aceea putem afirma că „dacă în istoria psihologiei îl putem numi pe Wundt tatăl psihologiei experimentale, atunci trebuie să-l numim pe Binet tatăl măsurării inteligenței”¹⁾.

Tudor Arcan.

(Va urma).

¹⁾ R. Pintner : Intelligence testing. London, University of London Press 1924. p. 38.

Sugestii pentru clasele omogene

Un mănunchiu de cunoștințe pe care îl are un om, este, fără îndoială, o valoare, însă câtă vreme aceste cunoștințe rămân în interiorul individului ca o proprietate exclusivă, fără de a avea posibilitatea ca să fie *comunicate* altora, ele nu sunt de o reală valoare, ci de una pur individuală. Pe măsură ce cunoștințele, de orice natură ar fi, pot fi împărtășite, ele trec de pe un plan strict individual, la un plan social și prin aceasta valoarea lor crește. În această posibilitate de împărtășire a cunoștințelor stă problema centrală a pedagogiei din toate timpurile: *problema predării*. Felul în care cineva știe să facă punte de trecere între sufletul său și al altuia constituie, în primul rând, o problemă a existenței și dezvoltării tuturor formelor de cultură; iar în al doilea rând, o problemă specială a învățământului. Profesorul în fața elevilor simte vădit dorința de a stabili o cât mai naturală legătură, încercând să se transpună pe planul posibilităților lor de înțelegere. Un grad cu mult mai înalt simte același lucru învățătorul atunci când se vede în fața copiilor începători întru toate, așteptând cu naivitate să li se spună lucruri care pot să-i intereseze.

Se pare că pedagogia nu a neglijat importanța și totodată greutatea în care este învelită această problemă a predării, pentru că într'adevăr un larg câmp al preocupărilor sale îl formează tocmai această problemă. Natural că felul în care a fost privită, diferă dela timp la timp, aceasta depinzând de curențele culturale și mai ales de cunoștințele pedagogice ale epocii. Marea greșală este că atât pedagogia teoretică cât și cea practică n'a știut de unde să înceapă atunci când era vorba să studieze problema predării. Greutatea era și mai mare prin faptul că lipsia o psihologie care să vină în ajutorul deslegării acestei probleme și lipsind psihologia în sensul ei actual, lipsia și o cunoștință reală a omului.

Profesorul sau învățătorul ori câtă bunăvoință ar fi avut

în stabilirea unor punți de trecere cât mai naturală între el și elevi, se lovia încotinu de o dificultate: el nu știa cum să se adreseze pentrucă nu cunoștia decât în mod empiric copilul.

Din această neștiință se privește cu atâta ușurință în pedagogia o idee care isvorât de pe un plan filosofic, ideia că toți oamenii sunt egali dela natură. Rostul școalei și al învățământului era să mențină această egalitate în toate formele de desvoltare ale omului. În sensul acesta era natural ca profesorul să considere pe toți elevii în aceeași măsură capabili să prindă cunoștințele de tot felul. Consecințele acestui lucru a fost că mijloacele de predare erau aceleași pentru toți, iar rezultatele urmau să aducă același grad de cunoștință în mintea tuturor școlărilor. Epoca pedagogică care a crezut în această egalitate a înzestrării mintale a mers și mai departe. Ea a introdus în școală un mănunchiu de cunoștințe pe care le-a standardizat și astfel le-a impus fiecărui școlar. Astfel, școala era considerată ca un sistem de cunoștințe care turnat în sufletul fiecărui copil avea menirea să mențină egalitatea între indivizi. Printr'o imagine spațială am putea spune că în sensul acesta școala ar fi un punct absolut în jurul căruia se învârtiau toți indivizii.

A trebuit multă experiență pedagogică pentruca să se vadă că această credință se bazează pe o falșificare a realității. O privire psihologică asupra omului a arătat că oamenii nu sunt egali în capacitatea de ași însuși și folosi cunoștințele — și mai mult — nu toți oamenii — în cazul nostru copii — depun aceeași greutate pentru a înțelege un lucru. Constatările au mers și mai departe arătând că nu toți au aceleași *interese* pentru o anumită catgorie de cunoștințe și dusă până la capăt această direcție, era un lucru firesc să se vadă că *fiecare* copil prezintă o serie de interese care se deosebesc în mare măsură de ale tuturor copiilor. Văzută mai pe larg, această problemă înseamnă că fiecare individ are o capacitate de învățare specifică, iar interesele îi sunt îndreptate într'o direcție deosebită de a altora.

Școala nu mai poate considera copiii egali întreolaltă adresându-se tuturor prin aceleași cunoștințe, iar profesorul sau învățătorul ca să fie înțeles trebuie să țină seamă că nu toți elevii îl pot urmări cu aceeași ușurință. Este un lucru general recunoscut, că lucrurile acelea sunt prinse mai ușor de către școlari, care sunt în stare să trezească mai mult *interes* și că rolul învățătorului este tocmai să știe trezi acest interes. Însă când se știe că fiecare școlar are alte și alte interese și dacă vrei să ațâți aceste interese trebuie să te adresezi într'un fel anumit fiecăruia, atunci se poate vedea câte greutateți se aruncă în datoria instructorului sau educatorului. Fiecare școlar este o individualitate, este o ființă specifică, care posedă o anumită capacitate de învățare și mai ales o anumită *directivă* interioară dictată de trebuințele și interesele sale proprii. O cunoștință spusă într'un singur fel de învățător este prinsă de un școlar mai bine, iar de altul mai rău, pentru că însuși felul în care se adresează poate trezi unuia mai mult interes, iar altuia mai puțin. Unul înțelege o lecție mai bine, atunci când învățătorul vorbește, altul când desenează, altul când scrie, etc. Învățătorul care este dornic să fie cât mai bine înțeles trebuie să cunoască individualitatea fiecărui elev și în sensul acesta să se adreseze cât mai direct posibilităților sale de înțelegere, prezentând lucrurile astfel încât să poată intra în sfera intereselor sale. Natural că aceste constatări care vin pe bază de experiență formează tocmai capătul opus al școalei de dinainte. Pe când cea dintâiu prin standardizarea cunoștințelor și mijloacelor de învățământ, încerca să dea indivizi egali, cea din urmă considerând individualitatea școlarului încearcă s'o desvolte prin ceea ce are ea mai specific. Tot printr'o imagine spațială am putea spune că în cazul ultim, școala se învârtește în jurul individului adaptându-și mijloacele astfel, încât să fie cât mai în stare să-l desvolte; sau printr'o expresie destul de cunoscută — în primul caz se creaa omul pentru școală, iar în al doilea caz se creaa școala pentru om.

Prima concepție în care indivizii erau considerați egali dela natură și școlarii erau tratați în consecință a fost foarte potrivită din punct de vedere practic, în sensul că un singur profesor sau învățător, cu o metodă stereotipă era suficient să poată face școală în același timp cu un număr întins de școlari. Însă această concepție nu avea o bază reală și mai ales, prin ideile ei educative tindea să omoare individualitatea școlarului, căutând să formeze *omul pe măsură*.

Concepția care considera individualitatea școlarului este bazată pe un studiu obiectiv al realității, însă este o imposibilitate practică. Idealul ar fi ca învățătorul să-și cunoască așa de bine elevul și totdeauna să-i servească astfel cunoștințele, încât să se adreseze însușirii psihice prin care el poate prinde mai repede și mai temeinic. Însă în cazul acesta, ar trebui un învățător pentru fiecare școlar. Imposibilitatea practică a acestui fel de școală este evidentă și de fapt, aceste constatări au rămas sub titlul de simple constatări, fără să se poată trece la o latură de aplicare a lor, pentru că învățătorul care este silit totdeauna să vorbească mai multor școlari deodată, caută să împărtășească astfel cunoștințele încât să poată fi înțeles într'o *măsură mijlocie* de toți.

Problema în felul cum se prezintă este destul de gravă, pentru că se pune încontinuu întrebarea: cum ar putea învățătorul să vorbească unui număr mai mare de școlari astfel, încât să se adreseze laturii prin care ei pot prinde cunoștințele mai temeinice. În alți termeni, se caută ca învățătorul să se adreseze tuturor și totuși respectând individualitatea fiecăruia.

Este un fapt de experiență zilnică, că indivizii deși reprezintă fiecare un „ce” specific, totuși se găsesc indivizi care se aseamănă întreolaltă având o trăsătură sau mai multe trăsături aproximativ egale. Ex.: culoarea părului este specifică în nuanță, la fiecare individ, totuși putem spune că găsim un grup de indivizi, care au culoarea părului deschisă, iar alții închisă. Primul grup de indivizi sunt legați printr'o însușire asemănă-

toare, care este culoarea părului deschisă, formând astfel *tipul blond* tot așa, după cum grupa a doua formează *tipul brunet*.

În viața sufletească se întâmplă același lucru. Cu tot caracterul specific al fiecărui individ, totuși se găsesc însușiri care sunt comune unui grup întreg de oameni, prin care formează așa numitul *tip psihologic*.

Studiile psihologice sunt foarte numeoașe cu privire la tipuri, însă aproape toate privesc numai omul matur, copilul rămânând întrucâtva de o parte, din cauza naturii sale încă neprecizate, deci foarte greu de a fi categorisită într'un tip sau altul. Cu toate acestea, tipurile cele mai generale se pot extinde și asupra naturii copilului.

În general se află două tipuri de copii care pot fi observate, atât în epoca școlarității cât și în epoca de dinainte de școală. Se găsește un grup de copii care formează *tipul extrovertit*, sau cu o vorbă românească firea *deschisă*. În viața lor zilnică, acești copii trăiesc în relații de prietenie cu camarazii lor, preferă să se joace în pâlcuri mari, ceea ce dovedește că le place societatea. În general nu sunt prea sensibili și nu se impresionează prea mult de povești, le place să vorbească despre ei spunându-și isprăvile. Mânia le vine foarte repede și tot așa de repede le trece. Acești copii au sufletul deschis față de lumea înconjurătoare, dar nu sunt *ispitiți* prea mult în fața unui lucru.

A doua grupă o formează așa numitul *tip introvertit*, sau fire *închisă*. La joacă e de remarcat că acești copii sunt văzuți totdeauna singuri sau cel mult în doi. Chiar în familie se joacă lângă lucrul mamei lor și în care cazuri trăiesc prietenește cu frații lor. Mânia acestor copii, ține mult și adeseori trece la ură. Sunt în general impresionabili în grad superior. În școală sunt marii *prieteni ai cârților* și în general iubesc disciplină mecanică.

Acestea sunt cele două tipuri mari de copii care pot fi studiate și constatate după metode științifice, eu însă am dat caracteristicile care pot fi constatate și prin simplă observație

făcută de învățător. Studiile care s'au făcut asupra acestor tipuri nu sunt numai de o importanță psihologică, ci și pedagogică întrucât dau date care pot ajuta în mare măsură problema învățământului. S'a constatat că extrovertiții au o atenție distributivă însă cu foarte puțină putere de concentrație, pe când introvertiții au atenția concentrativă (ceace este și mai important este că atenția extrovertiților este îndreptată mai ales asupra *culorilor*, pe când a introvertiților asupra *formeii*).

Ce importanță au aceste constatări în ochii învățătorului?

Astăzi se vorbește așa de mult despre o formulă dragă tuturor pedagogilor, despre *clasele omogene*, despre clasa în care școlarii să fie selecționați după capacitate și direcția orientării intereselor lor, clasă în care învățătorul să aibă conștiința că stă în fața unui mănunchiu de suflete compacte care pot pași în egală măsură alături de el.

Credința mea este că repartizarea școlarilor după tipuri psihice ar putea oferi o ușiță deschisă pentru intrarea la clasele omogene.

E de mare importanță ca învățătorul să știe cui îi vorbește unui extrovertit, sau unui introvertit? În întâiul caz el va fi mai intuitiv și în cazuri dese va lua creta colorată, va desena obiectul despre care vorbește sau chiar va descrie un lucru așa fel încât să dea la fiecare pas ocazie școlarului să fixeze totul prin imagini vizuale, știind că atenția extrovertitului este mult atașată de reprezentările vii colorate. În cazul ultim el poate fi pe alocurea și mai abstract, poate vorbi marcând numai formele spațiale ale lucrurilor, cunoscând orientarea interioară în acest sens a introvertitului.

Considerând tipul psihologic ca o unitate naturală a unui grup de indivizi care sunt legați întreolaltă prin mai multe însușiri sufletești, învățământul ar putea face un compromis între practică și teorie — și mai mult — între general și individual. Fiecărui școlar în parte nu-i poate vorbi; însă vorbește unui grup care cuprinde școlari uniți prin constituția lor sufletească deci în stare, să-l urmărească în aceeași măsură.

Însă un lucru este de remarcă. Tipul psihologic este numai o treaptă pentru drumul la clasele omogene. Sunt nenumărate lucruri care mai trebuiesc adăugate între care și o repartizare după coeficientul de inteligență al fiecărui școlar.

Indivizii dinăuntru unui tip psihologic sunt departe de a fi egali, ei sunt numai *asemănători* așa că drumul la clasele omogene este imposibil. Cred însă că tendința pedagogiei nu este de a ajunge la clasele omogene care este o formulă *absurdă* (nu sunt nici doi indivizi egali), ci la clasele *aproape omogene*, iar pentru aceasta studiul tipologic al copilului îi poate fi de folos.

Barbu Zevedei.

Personalitatea lui Eminescu

Ce găsim caracteristic în copilăria lui Eminescu? Deși situația materială a părinților lui era bună, cu alte cuvinte avea un mediu unde putea trăi îndestulat, totuși Eminescu părăsește adesea casa părintească, pentru a cutreera satul și satele învecinate. El alerga după plăcerea unei lumi închipuie, depănată în aburul pământului și mirosul ierbei, în țărăitul greierilor, în cântecul păsărilor și povestirile bătrânului cu glas ruginit, cari aprind imaginația aceluia care mai târziu va fi cel mai mare poet al nostru.

Din acest mediu Eminescu și-a ales ceea ce-i convenea, ceea ce corespundea structurei lui sufletești care este pivotul genialității lui.

Toți ne naștem cu o sumă de trebuinți virtuale, într'o anumită configurație, iar mediul satisface aceste trebuinți și accentuează configurația. Mediul este același pentru mulți; ceea ce face însă să ne deosebim, în loc să ne uniformizăm, este configurația deosebită dela individ la individ, care-și absoarbe seva din lanțul eredității. În acest lanț ereditar se găsește sâmburele genialității eminesciene, iar mediul i-a dat posibilitatea să se desvolte.

Structura psihică a lui Eminescu, așa de complexă, a fost totdeauna un semn de întrebare, fără răspunsuri precise. În ultimul timp, psihanaliza, un aspect al psihologiei, încearcă să lăumrească întrucâtva acest complex sufletesc, sondând inconștientul, forma cea mai adâncă a sufletului. Nu vom intra în amănuntele acestei metode, vom spune numai că în parte a reușit să explice cauzele genialității eminesciene.

Nu trebuie să exagerăm afirmând că din toate trebuințele omului, singură trebuința sexuală stă pe primul plan și întrucât această trebuință este îngădită de principiile morale ea se refulează, pentruca mai târziu, prin sublinare, să se poată exterioriza în formă deghezată în artă, știință, etc.

Din datele biografice cari le avem dela Caragiale, reese că Eminescu a trăit viața intens, fără nici o rezervă; prin urmare nu poate încăpea vorba de refulare la prima vedere.

Dacă ținem seama însă și de informațiile ce ni le dă Slavici, care a trăit mai aproape de Eminescu, că el avea o tendință spre asceză, am putea admite întrucâtva refularea unor trebuinți.

Dar nu numai această trebuință poate fi refulată, ci toate acelea cari dăunează societății, cari calcă principiile de morală. Aceste principii sunt isvorite din tendința de conservare a omenirii și are un caracter imperativ pentru om, îi delimitează drumul, arătându-i tot ce e permis să facă. Când cineva încearcă să spargă această carapace, creind un alt sistem de morală, acela nu mai este omul vechei morale, el privește lumea printr'o altă prismă, într'un tot armonic și unitar. Aceasta este lumea spirituală, aceea a gândirii și conceptelor, nu lumea materială.

În viața și activitatea lui Eminescu putem urmări acest desinteres pentru materie. A fost un om care nu prețuia luxul, nu arăta prea multă grijă pentru fizic și nici pentru viitor. Era desinteresat de formele și convenționalismul acestei lumi; el avea lumea lui imaginară în care se simțea bine și cu care se înțelegea. La această lume a ajuns reprimându-și dorințele vulgare.

Adâncul sufletesc, teren exploatat de psihanaliză, nu-l

putem explica numai printr'o trebuință, am fi în cazul acesta unilaterali, căci viața omului este un complex de trebuinți și afirmări.

În cazul lui Eminescu majoritatea dorințelor se satisfac pe plan imaginar. Această funcțiune îi îndreaptă sufletul către o lume de imagini, de basme unde eroii sunt închipuiri idealizate în frumusețe și voinicie. Aceasta este lumea frumosului, a copilăriei lui, în care se pierde și cu care se identifică. Este fondul lui intim, isvorul de mai târziu al operei sale geniale.

Imaginația este elementul predominant la orice copil. La toți ne-a plăcut frumosul din lumea basmelor, deoarece în ele găseam posibilitatea de a ne satisface dorinți ale noastre. Setea aceasta la cei mai mulți ne era potolită odată cu sfârșitul basmului, cu moartea vreunui erou sau cu învingerea în luptă a altuia, etc. La Eminescu această sete era continuă, probabil că eroii lui nu mureau așa de repede și acțiunea se complica mereu sau el hoinărea prin bordeiele bătrânilor povestitori din satul lui, dinadins, ca să complice cu ei viața eroilor din basme.

Când bătrânii nu-i mai povesteau, natura începea povestea lungă, fără sfârșit, cu șopotit de isvoare, freamăt de pădure, raze de lună tremurânde în fâșii palide.

Aceasta a fost lumea copilăriei lui Eminescu, cristalizată în ceea ce numim frumos. Toate suspinele de mai târziu către ea s'au îndreptat. El a căutat această lume pe pământ dar n'a găsit-o.

Așa ne putem explica prima sa iubire pentru fata cu părul și ochii negri, floare plăpândă culeasă de moarte și dusă în mijlocul lumii de basme, pe care el o face mai frumoasă eternizând-o. Această iubire a lui Eminescu pentru care a suspinat multă vreme, se resimte în multe din poeziile lui, căci a fost iubirea pentru frumos. Eminescu a iubit iubirea, a iubit frumosul curat, așa cum numai închipuirea lui l-a putut crea. A iubit lumea creată în gândirea lui și mai puțin ceea ce era pământean. Iubirea pământeană era o tresărire la viața aceasta, era o parte

din frumosul închipuit de el și care-l pirona pentru un moment asupra unei ființe, pentruca să aibă apoi desamăgiri și să treacă iarăși în lumea lui.

Frumosul nu-l putem găsi în întregime în această natură, ori Eminescu numai frumosul l-a urmărit. Faptul acesta ne face să afirmăm că Eminescu n'a avut numai o singură iubire, dimpotrivă mai multe, ca din toate să poată prinde frumosul. Nestatornicia lui în iubire o putem explica prin acest fel de a fi, veșnic urmărind frumosul. În corespondența lui se poate urmări această idealizare a iubirii. Scrisorile sunt o împletire de imaginație și realitate; în poeziile erotice putem urmări de-așemenea această altoire a frumosului, creația gândirii lui, pe un fond de realitate, iubirea unei ființe pământene.

Dacă constatăm o oarecare statornicie în iubirea lui față de Veronica Micle, aceasta ne-o putem explica prin faptul că ea i-a cunoscut sufletul de-aproape, a știut ce urmărește acest suflet și, cum ea însăși avea sensibilitate poetică, i-a creiat situații de natură a-i aprinde imaginația.

Când Veronica Micle a coborât această iubire, Eminescu o părăsește spre a căuta o altă ființă în jurul căreia să poată broda frumosul din sufletul lui.

Vedem deci că specificul iubirii eminesciene, moștenită dela mama lui, este stimulat de acest mediu, pentruca din asemenea împrejurări să ajungă să creieze tot ce poate fi mai frumos în artă. Aceasta este calea pe care merge Eminescu, atras de lumea cunoscută din basme și de cea creiată în gândirea lui.

Acelaș drag pe care-l are în copilărie pentru povestitori, Eminescu îl continuă toată viața. Prietenia lui cu Ion Creangă se sprijină pe acest mobil sufletesc. El a găsit în Creangă o comoră prețioasă de basme și-l iubea și pe acesta și lumea pe care o povestea.

Pe acest interes al copilăriei lui se sprijină mai târziu interesul pentru literatură. Biblioteca lui Aron Pumnul și a tatălui său, este izvorul prețios care-i potolește setea de a cunoaște.

Cunoștințele primite din această lectură sunt sistematizate în sufletul lui prin gândirea unitară.

Deși profesorii dela Cernăuți și Blaj, l-au socotit pe Eminescu puțin capabil de a învăța o limbă streină, cu toate acestea el a putut dovedi că are aptitudini și interes pentru limbi. Ajunsesse să cunoască bine limba germană, franceză și chiar limbile clasice, iar mai târziu și limba sanscrită, prin muncă continuă, fiind determinat de dorința de a pătrunde mai adânc în gândirea lumii.

Științele cari în liceu îi erau o tortură, pătrund mai târziu în sfera preocupărilor lui, pentru cercetarea și explicarea adevărului.

Eminescu ne apare ca un om superior prin prisma interesului său de a prinde înțelesul adânc al acestei lumi, adecă a lumii de idei concepte, tot așa de ideale ca și lumea basmelor din copilăria lui. Și dupăcum atunci se refugia în acea lume, unde găsea frumosul și adevărul, tot așa și acum pătrunde în lumea ideilor și conceptelor filosofice spre a ajunge la acelaș frumos și adevăr. Acesta a fost scopul ultim al lui Eminescu.

El nu s'a gândit serios la un titlu academic, nici la o situație socială surâzătoare, care să-i asigure o existență mai ușoară, cu toată stăruința oamenilor cari îl prețuiau, cum a fost Titu Maiorescu. Toate acestea erau pentru el de prea puțină valoare. Prin câteva din aceste situații sociale a trecut și el; în toate el și-a făcut datoria în modul cel mai conștiincios. Sentimentul datoriei își avea rădăcina în dorința de progres a acestei lumi, progres care, socotea el, nu se poate ajunge decât pe baza unei democrații reale, nu teoretice, trâmbițate de oamenii interesați. Activitatea lui Eminescu prinsă în cadrul acestei concepții o putem urmări în diferitele roluri pe cari le-a jucat ca Revizor școlar, bibliotecar, ziarist, în activitatea desfășurată la „Junimea” și alte cercuri literare.

El avea mare aversiune pentru asupritori, fie streini, fie conaționali. Naționalismul lui era sprijinit pe umanitarism, pe

iubirea față de aproapele. Articolele lui politice sunt presărate de concepții sănătoase și de un optimism care nu-l vom găsi în poezia lui. Ideile lui, erau idei avansate pentru acel timp când starea morală și culturală era pe o treaptă inferioară. Infăptuirea acestor idei era o utopie pentru acele vremuri și de aceea aceste dorinți ale lui sunt sublimate, cristalizându-se în artă. Poeziile lui din acest gen sunt suspine de durere pentru proletari și revoltă față de asupritori, o gamă de sentimente țesute pe o concepție adânc filosofică.

Pesimismul lui Eminescu își are rădăcinile atât în izvoarele eredității cât și în decepțiile acestei lumi. Acest lucru îl duce la negarea binelui din formele sociale.

El vede realitatea sub toate formele ei capricioase și nu se poate împăca cu această ordine bazată pe interese vulgare. Lanțul suferințelor și al lipsurilor a crispat în sufletul și figura lui, acea durere care i-a fost tovarășă toată viața. Durerea ajunge pentru el o necesitate. Căci dupăcum sunt oameni cari găsesc în plăcere mulțumire, tot așa el găsește plăcere în durere. La această stare sufletească el ajunge din cauza desamăgîrilor, cari nu sunt provenite din lipsuri, deoarece el era un om cu o inteligență superioară și mare putere de muncă prin care putea să-și asigure existența. Unde mai punem că cei mai buni prieteni ai lui au luptat ca să-l ajute, să-l aperse de greutatețile materiale ale acestei vieți și cu toate acestea el n'a putut să-și schimbe felul lui de traiu.

Aceste suferinți l-au făcut pe Eminescu să adâncească mai mult proflема vieții și a lumii. Au fost cele mai bune stimulente pentru geniul lui artistic.

Am spus că pesimismul lui își are rădăcina și în ereditate. Acest lucru îl putem urmări și la unii din frații și surorile lui, în special la Henrieta.

Iată deci că pesimismul eminescian își are coloratura lui specifică, nu este împrumutat din lecturile făcute; izvorul acestui pesimism nu este numai opera lui Schopenhauer sau filo-

sofia budistă. Toate acestea, împreună cu mediul în care a trăit, au adâncit pesimismul lui Eminescu.

Nici o influență n'a putut schimba fondul intim al sufletului său. Deși a cunoscut de aproape concepția filosofică a lui Schopenhauer și concepția budistă, el nu se mărginește numai la interpretarea lor, el trăiește aceste concepții mergând mai departe pe planul unei gândiri și a unei lumi concepute din frageda copilărie. În toate operele lui cu o valoare universală, el caută frumosul așa cum îl căuta când era mic, în lumea basmelor cu aceeași sete pe care n'o potolește zi și noapte, spre a ajunge la unitate acestui univers, acestui lumi. Operile marilor gânditori i-au deschis drumul cugetărilor lui; după cum literatura poporană i-a deschis drumul sensibilității. Dacă judecăm creația lui Eminescu cu motive luate din poezia populară, vedem că el n'a fost un simplu vesificator ca unii dintre junimiști; din contră putem spune că toate aceste motive au fost brodate pe un fond adânc al cugetării lui.

În poezia „Luceafărul” motivul de inspirație este un basm dintre culegere a unui filolog german, Kunisch. Unul din ele este „Fata din grădina de aur” care a servit ca izvor de inspirație pentru poet¹). Aceasta se poate vedea pe manuscrisul „Luceafărului” dela Academia Română unde poetul ne arată izvorul poemei: *„În descrierea unui voiaj în țările române, germanul K povestește legenda Luceafărului. Aceasta este povestea. Iar înțelesul alegorie ce i-am dat este că, dacă geniul nu cunoaște, nici moarte și numele lui scapă de simpla uitare, pe de altă parte însă, pe pământ, nu e capabil a fericii pe cineva, nici capabil de a fi fericit. El n'are moarte dar n'are nici noroc. Mi s'a părut că soarta Luceafărului din poveste se aseamănă mult cu soarta geniului pe pământ și i-am dat acest înțeles alegoric”*.

Vedem de aici cum poetul mărturisește că acest basm i-a fost motiv de inspirație și totodată motivul care-l determină

1. Ciprian Doicescu: Eminescu izvoarele de inspirație preocupările de cultură.

să ajungă la geniala lui cugetare și simțire. Eminescu prin gândirea și sensibilitatea lui artistică, face dintr'un basm o operă de artă, o operă genială, prinzând sentimentul erotic al omului de geniu în înălțimea și superioritatea luceafărului; iar erotismul vulgar în pământeană Cătălină. În acest poem se oglindește sufletul și iubirea lui Eminescu.

Aceeași genialitate artistică o putem urmări și în alte poezii unde motivul de inspirație poate fi o cugetare filosofică. În poezia „Mortua est” versurile:

A fi? Nebunie și tristă și goală;
Urechea te minte și ochiul te'nșeală;
Ce-un secol ne zice, ceilalți o dezic.
Decât un vis sarbăd, mai bine nimic.

Ce influență putem spune că se află în această poezie? Filosofia lui Schopenhauer sau cea budistă? Toate acestea sunt numai motive de cugetare și inspirație, pentruca Eminescu să ajungă apoi la o idee așa de avansată care se găsește în filosofia relativistă a lui Einstein. În aceste versuri se cuprinde fondul concepției relativiste: — „Nimic nu e absolut; totul este relativ”.

În rezumat, putem spune că, din toate cele arătate se desprind însușirile sufletești eminesciene, de mare creator în artă.

Un creator care s'a impus prin gândirea lui, prin frumosul creat în artă și limbă.

Toate aceste însușiri cristalizate în opera lui, au făcut din omul Eminescu, o personalitate care s'a impus, creind curente noi în literatură, gândire și viață. Personalismul lui este energie creatoare. D-l. Profesor T. Vianu spunea la un curs de estetică: „în fața marilor probleme artistul ia o atitudine estetică, transformându-se în acelaș timp ca cercetător și ca ființă morală”, acelaș lucru îl putem urmări în viața lui Eminescu. Adâncimea estetică în fața vieții face din Eminescu un om nobil, căci el găsește în criteriul frumuseții, un nou principiu de conducere și de înălțare morală a vieții sale.

Ancestrală

Pe-aicea vecuit-am din străbuni și cresc
Cu azi în țara asta de stejar, în leat
 Acelaș gând de cer valah nădesc,
Acelaș crez de slugă și 'mpărat.

Nădejde peste datini de sulfină
Sub cer de trudă, unde dimineața
Cu holde mândre'n plete de lumină,
 Iși ningē n trișca păcurarilor viața.

Unde amezile în pânguiri de pâine
Pline de soare'n copt noroc,
Inchină cântecul-ciorchine
Din sâni de piatră și buze de foc —

 Și unde apoi, seri de argint vând glume
Trecând din șezătoare'n șezătoare
 Și nopți adânci fără de nume,
Port zodiile chezășie'n cingătoare.

Cu brațe trudnice și vorba verde
Sunt picurat din șuer românesc
Senin de cânt, ce'n dăruiri se pierde...

Pe-aicea vecuit-am din străbuni și cresc.

George Todoran

Moș Chibrit

Și azi, dacă se pomenește în sat de Moș Chibrit, ori cui îi vine în minte imaginea lui Moș Ion, fostul servitor al școlăii primare o viață de om și nimeni nu râde de porecla lui, ci dimpotrivă, își reamintește de el cu pietate exclamând: „bietul Moș Ion!”

Generații de-arândul îl au în față, așa mic, duios, cu picioarele scurte, aduse puțin în lături dela genunchi și ascunse în cizmele mari cu turetcele crețe și aspre ca pielea de elefant. Pe cap, purta, fără seamăn de anotimp, o căciulă neagră țuguiață, trasă pe ceafă, lăsându-i descoperită fruntea lată și luminată, care se întuneca în crețuri ușoare când era mânios. Ochii negri, mici, păreau două luminițe pe sub sprâncenele stufoase și lungi prăvălite pe ei. Nasul mare, cărnos și roșu la vârf ca un ardeiu copt, părea artificial în fața mică, între obrajii aprinși, deasupra gurei mici cu zâmbet chemător și salbă de dinți galbeni din cauza fumatului. Mustața neagră, mică, puțin îngrijită, mângăiată rar doar cu dosul palmelor, era deasemeni ușor gălbejită în partea de jos, încât părea, cu gura, un urdiniș de stup foarte uzat.

Dar așa scurt și de ne'ntreg cum părea, Moș Ion era totuși o făptură de om plăcut, care te atrage prin nu știu ce fel de chemare a bunătății omenești, sămănată de Dzeu în unele din creaturile Lui.

Cu toată mânia cu care îți vorbea, în clipele cele mai tulburi de enervare pentru el, nu te făcea să te cutremuri câtuș de puțin și nu întimida. Era om care vroia să pară rău și nu putea. Mai mult te umplăea de 'nduioșare și de milă când vedeai, că după cea mai mică sfortăre, i se pornește tusea, scăpată rar până atunci, dar care nu-l slăbea niciodată, în torente nestăpânite, cu icniri seci din adânc, silindu-l să-și apere burta cu mâna stângă, ca și cum i-ar fi fost teamă să nu i se rupă ceva de-acolo. Apoi, pleca capul pe brațul drept proptit în răzăto-

rea cu care rătăcia încontinuu petecele de noroiu lăsate de copii pe prispa și scările școlii, sau pe bățul lui cu gămălie sus, ca un bold uriaș, pe care-l avea din tinerețe și căruia-i spunea semificativ „toiag“.

Suferea.

Suferea tăcut și fără vaete, de-o boală veche, care-l mistuia încet, dar de care nu se îngrijea, cu toate sfaturile celor din jur, ci o primea resemnat ca dată tot de bunul Dumnezeu: „Nu-i nimic coană, așa tușesc io de când eram ia așa, copchil de umblam la școală. Nu mor io din asta“.

Munca și grija lui era curățirea școlii; vreo patru clase, cancelaria, o prispă lungă prin fața salelor de clase dispuse la rând și două rânduri de scări cu câte cinsprezece trepte, în capetele prispei. Destul de multe pentru unul singur. De două ori pe zi în praf, la amiază și seara și asta o viață întreagă cu mătura în mână! Se vede că tusea lui necruțătoare era provocată și alimentată, pe lângă tutunul deprins de mic, care nu-i pria, dar de care nu se putea desbăra și de această meserie ingrătă. Curățenia școlii, făcută cu atâta sacrificiu, pe care o iubea cu prețul sănătății lui, trebuia și menținută. Pentru aceasta avea de luptat cu vreo câteva sute de copii mucoși și neastâmpărați. Era deci nevoit să stea totdeauna, înainte de intrare la clase, străjer neadormit, veghind curățenia elevilor la tălpi, când la o scară a prispei, când la cealaltă, amenințând mereu cu răzătoarea sau cu toiagu-i nedeslipit: „Dă-te jos drace că svâr!“ Sau dacă vr'un copil rău din fire s'arăta recalcitrant la prima somație, se repezea o jumătate de prispă spre el strigând energic: „Toiagu mătii, da n'auzi! Dă-te jos că mănânci chibrite-acuși!“ Și-i arăta toiagul agitându-l vertical, cu gămălia 'n sus, cum face ciobanul când amenință dela distanță o individă refractară.

Sudalma cu toiagul și cu chibritul era o obișnuință la Moș Ion, căci se repeta regulat când era enervat chiar de se repezea cu răzătoarea sau alt obiect. Deaceia i-a și rămas numele de Moș Chibrit.

Bunătatea lui însă, pusă acolo în suflet, fără voia lui, de Dzeu, îl împiedeca să lovească vreodată și toată răutatea rămânea pe buze. Indignarea și mânia provocată de copii, se muia în cele câteva sudalme scoase și acelea în glas domol și târăgănat cu accent moldovenesc.

Bunătatea-i era fără margini. Iar dacă pentru cei câțiva răi era o slăbiciune, în schimb pentru marea majoritate a copiilor, această bunătate nețărnută, era mijlocul prin care ne făcea să vibrăm cu sufletul fraged până în adâncuri.

Moș Chibrit era, alături de învățători, fără să-și dea seama, nu numai un simplu servitor, ci și un educator de rasă. El singur știe mai bine de cât oricine să conducă în clase pe copilașii veniți pentru prima oară la școală, cari stau pe lângă ziduri bocind în sughițuri de teama necunoscutului și-a școalei zăgrăvită până atunci atât de urit de părinți în neștiința lor.

Moș Chibrit avea un deosebit tact, o deosebită metodă de a îndupleca și a intra în sufletele celor mici. Era la el ceva innăscut, peste care venise o viață de experiență, de contact continuu cu copii de tot soiul, la care se mai adăuga vădita lui bunătate și dragoste. Iubea copiii. Pe cei mici, îi alinta și-i întovărășea peste tot locul ajutându-i cu sfatul, iar pe cei mari, îi muștra părintești: „De ce nu 'nveți și fugi de școală măi Costache? Vrei s'ajungi ca Țăcu? (Țăcu era pe-atunci un personaj bine cunoscut în sat; un bărbat stălcit la minte, idiot, care păzea caprele satului). Nu faci bine mă băiete și-o să-ți pară rău mai târziu! Șterge-ți mai bine picioarele coala frumos și pleacă'n clasă de-ți vezi de cartel!”

Iubirea se revărsa caldă din toată vorba, din toate gesturile lui, ca laptele proaspăt muls dintr'un șistar ochiu.

Toți din generația mea, precum și atâtea alte generații dinainte și după noi, cu Moș Chibrit am urcat prima oară scările școalei și cu el de mână, am intrat în clasele curate și îngrijite, cu sufletul strâns de emoții și ochii mânjiți de lacrimi, după cum tot în privirea lui zâmbitoare și blajină, am scoborit

ultima oară treptele, sărind câte două, cu certificatul de absolvire în mână.

În momente de acestea nu rare ori ținea Moș Ion să ne strige ca de-adio: „Stai, nu sări, toiagul mătii, că mănânci Chibrite! Ai scăpat? Vii tu iar la mine!” și zâmbea satisfăcut parcă de bucuria noastră, înălțând toiagul. Ne-amenința pentru ultima oară, cu aceiași amenințare care simți că-ți ostoieste sufletul și te face bun fără să vrei.

Atunci și noi ne 'ntoarcem dela poartă, unde de-abea ne puteam opri din viteză și ca ultim salut, îi răspundeam copilărește, rădicându-ne pălăriile:

— „De-acuși, ai scăpat de noi, Moș Ioane!”

— „Bine, bine!” încheia el acest moment tragic de despărțire, cu privirea pierdută, acățată de noi.

Apoi închizând frumos poarta de zăbrele, așa cum el ne-a 'nvățat, plecam către casă, întorcându-ne mereu privirea către școala cu Moș Ion în pragul prispei, sprijinit în toiag, ca'n ziua dintâiu.

— *Doru*

Ruga moșului

Pe creste'n vaier sâlha plânge
Fagii-s picurați cu sânge
Brazii lacrimă rășină
Eu mă 'ntorc fără fărină,
Sus în muntele 'ntomnat
Cu dungii de aur vărgat
Și pelin impestrit
Cu amarul colindat,
Pe cărări în târg și sate
Cu doniți necumpărate.

Adă Doamne ciasul bun
In vergile de alun
Să pun floare lângă floare,
Să se facă sărbătoare
Sărbătoarea Domnului,
Și roada pământului
In coliba moțului.

V. Copilu-Cheatră

Peisaj

Pornit-au neguri grele de năduf —
Să-și potolească dorul lor spre creste —
Din jocul undulatelor ferestre
Pe brațe de otavă și de stuf.

Iar cumpenile — svon de gânduri verzi,
Crescute'n limpezimi de ochiuri sure —
Se dăltuesc pe trupuri de pădure
Și pasc alene iarba din livezi.

Când umbre moi în gurile de foc
Scot susur de copil ce prinde fluturi,
Râd sălbi de clopoței în pumni de ciuturi,
Cu semne de'nchinare și noroc.

—
Florica Ciura

Portret psihanalitic

Profesorul de Istorie era renumit. Și acest renume nu era cuibărit numai în mințile infantile ale unor elevi de liceu ușor influențabili; o mărturiseau sincer și ceilalți profesori ai școlii. O afirmau prin urmare oameni în măsură să-i aprecieze vasta

erudiție. Numai că această erudiție apanaj a unei firi erotice bolnăvicioase de sexualitate, îi aprindea imaginația, îi trezea simțurile adormite iepurește, i le ațâța și-l împingea adesea într'o stare de visare soră cu ridicolul, când povestea ceva.

Ca fizic, era înalt cât un muscal, grăsuliu și bine conservat. Avea ținută impunătoare și umblet de armăsar în buestru, ușor și comod. Luat en gros, manifesta o dsecendență aristocrată. Măinile-i păroase, cu unghii îngrijite, odihneau veșnic, boerește, în strângere amicală pe dinapoi, iar în buzunarul din stânga al hainei, sus, sta trează totdeauna o batistă colorată, cu colțul afară, crescută parcă din mamelă și țâșnită sprinten și spontan prin spărtura hainei.

Când nu se prindea în dorul simțurilor nesățioase, cece se întâmpla foarte rar, vorbea frumos și captivant, cu multe amănunte, de-o precizie uluitoare, cu evocări de timpuri, locuri și eroi. În aceste momente, îți făcea plăcere să-l ascuți. Din gura-i rotundă, cu buze veșnic umede ca o pajiște cu rouă, semn vădit al unei lcome sexualități, curgeau în șir vorbe microase. Trecute prin buzele felin arcuite și muiate abondent la intervale cu ajutorul unei limbi cleioase, neastâmpărată și pofticoasă, care-și arăta mereu vârful obraznic, vorbele lui intrau parcă în conștiința auditorului tot pe cale de senzație glosofaringiană.

Cum însă, de cele mai multe ori, vorbea distrat, lecțiile eșiau o harababură. Privirea-i stă svârlită pe fereastra clasei la vreo cucoană de pe stradă în carne și oase sau închipuită, iar datele cu portretele personajilor istorice se 'nvăluiau cu ale celor actuale sau trecute din istoria lui foarte bogată devenită acum populară. Școlarii se priveau cu zâmbete și înțelesuri. Unii își vedeau liniștiți de alte ocupații prin pupitre, alții se sforțau zadarnic să stabilească raporturi de fapte și date din toată lecția incoherentă a magistrului, iar cei cu dexteritate la scris notau cu maximum de viteză expresiile pur personale ale istoricului, cari aveau să-i distreze în urmă. Căci erudiția și talentul lui de povestitor, îi permiteau în momente de acestea să

plaseze meșteșugit, dar mecanic și inconștient acum, o sumedenie de expresii de umplutură, pentru care ar fi fost în stare să lovească în cap pe elevul care ar fi îndrăznit să-și umple și el lecția de istorie când era ascultat.

Când ieșea din clasă, radia de succes, dar par'că mai mult de satisfacție c'a mai scăpat de-o oră atât de chinuitoare pentru un erudit ca dânsul. În urmă, ghidușii clasei se întreceau comunicând de câte ori a fost întrebuințat în lecție: „la un moment dat“, „nici mai mult, nici mai puțin“, s'a apucat“ ș. a.

Era o zi frumoasă de Mai cu soare cald vărsat din belșug pe geamurile mari din clasă. Liniște desăvârșită. Profesorul nostru desfăcuse de mult pălăria cu panglici nesfârșite de scamator iscusit. Povestea despre însemnata domnie a lui Ludovic al XIV-lea, privind în stradă pe geam, în poziția obișnuită, cu mâinele la spate. Curgeau date, nume, și croiau situații, intrigi, se zemisleau portrete. Toate însă de-o obscuritate neobișnuită, încât scurgerea verbală deveni dela o vreme un șivoiu sonor tâșnit fără odihnă din organul bucal, ca apa dintr'un robinet deschis. Din când în când, fără nici o mină, cu privirea acățată de același obiectiv, își ungea doar buzele ca'n prezența unei bunătați interzise. Se părea că de-afară, din stradă îl ascultă un auditoriu nevăzut căreia vorbește și nu elevilor, cari se priveau mai uluiți ca de obicei.

Către sfârșitul lecției, începu să-și îndrepte fața spre clasă, mișcând capul domol ca o păpușă automată. Privirea-i sta încă ațintită pe geam, parcă nu s'ar fi 'ndurat să se deslipească de ceva care-l satisfăcea până la delir. În această clipă au ieșit din gura lui împerecheri de vorbe și asocieri de gânduri cum nu s'ar putea închipui să iasă nici din cel mai dezechilibrat creier omenesc. De data asta, mai mult ca oricând, expresiile verbale arătau o corespondență de gând ascuns în tainițele întortocheate ale inconștientului lui plin de tendințe sexuale refulate eroic arare, dar cari izbucneau din belșug de cele mai multe ori, ducându-i vestea pretutindeni de „mueratic“. Și, ca

și cum și-ar fi adus aminte de prezența elevilor ca auditor minor și ne'nsemnat, îndreptându-și privirea către clasă, lăsă să se închege într'o singură frază de 'ncheiere elocventă, câteva din expresiile sale de umplutură obișnuite, indisolubil unite de-atunci în memoria școlarilor pentru totdeauna: „... și Ludovica (era vorba de Ludovic al XIV-lea) nici mai mult, nici mai puțin, la un moment dat, s'a apucat ș'a murit!”

Cu ultima vorbă rostită, după care parcă i-ar fi rămas în gură un vid supărător, s'a smucit brusc din neant, a privit prosteste, cu gura căscată clasa care nu se mai putea stăpâni de răs și dându-și probabil seama c'a spus o prostie, fără să aibă însă memoria clară a celor exprimate, se simți atât de încurcat, încât nu se știe ce-ar fi făcut dacă în clipa aceea, nu i-ar fi sărit în ajutor soneria anunțând sfârșitul orei și împingându-l mecanic afară.

Păun

Țara

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Salbă de mărgele veacurile'n timp
Ți-au purtat pe umeri sculpturali cununi.
Stăruie lumina ctitorilor buni
Tainic revărsată din astral Olimp.

Ancestrale-avânturi se revarsă râu,
Brațe virginale 'mbrățișate cruce.
Pieptul zilei mate, peste evuri duce
In etern făptura-ți, logodită'n grâu.

Cântă lutul reavăn, apele prin văi
Cu argintu'n unde tremurând sonor.
Codrii de legendă prind în hora lor
Cântec aripat în timp de bronz-flăcăi.

Dăinue pe aripa timpului, de za
Veșnicia prinsă în lumini și-oglinzi,
Sufletul în ape limpezi îl cuprinzi
Ca să poarte'n veacuri nemurirea ta.

Ion Moldoveanu

La o răspântie a vieții satului.

Satul românesc, leagănul bucuriilor și suferințelor noastre, astăzi este uitat aproape cu totul. Văzând cu ochii, se ignorează acest laborator în care virtuțile mocnesc neînțelese de nimeni. El, rezerva energiilor acestui neam, care formează 85% din populația acestei țări, tânjește după o viață nouă, un nou suflu, un nou ritm.

Timpul preface toate, uneori cu pași repezi: cizelează, sfarmă, edifică, pentru că așa cere noua concepție a vieții individului și colectivității. Ba se întâmplă că uneori rămânem prea în urmă și atunci suntem târați de toate aceste schimbări, fără a ne putea explica cauza. Evoluția în mersul ei, este foarte capricioasă și adesea neînțeleasă. Satul românesc, rămâne, rămâne chiar în urma acelor din țara noastră locuite de alte nații; este târat de vreme fără a i se arunca colacul de salvare. O comparație între satul nostru și satul din occident, nu numai că ar fi acuzat de îndrăzneală, dar mi-e frică de rezultat care ar fi prea decepționant. Și ca să fiu sincer, cred că nu mulți și-au pus întrebarea cărui fapt se datorește această situație. Iată pentru ce, în cele ce urmează, voi căuta să aștern după modestele mele puteri, câteva din cauzele care determină starea actuală a satului românesc.

Dacă privim structura socială în țara noastră, observăm apariția a două mari clase: pătura de jos — țărani și pătura de sus — intelectualii, zisă și conducătoare. Deși numai două, dar între ele există un antagonism care pare că ia proporții din zi în zi. Lucrul acesta îl simt și-l pot exprima cu multă competență, acei cărturari cari stau și-și petrec viața în mijlocul gloa-

tei, luând parte la toate necazurile și bucuriile ei, învățătorul și preotul.

Munca lor este grea, pentru că aci este ultima extremitate unde ideia ia formă concretă. Și truda lor nu va fi micșorată, dacă atunci când pătura intelectuală va căuta să ajute cu orice mijloace, în orice timp și cu orice risc, la ridicarea țărânului român.

Dar durere, această pătură ai cărei membrii în majoritate sunt ieșiți din rândurile celor nevoiași, și-au uitat locurile de obârșie. Așa zisa „domnie”, le interzice par'că să privească înapoi la ai săi, la sat. S'au văzut fii de țărani ajunși la situații bune, cari cred că este o înjosire a merge pe drum lângă tatăl și mama sa, rămași în straele și opincile în care i-au născut și crescut până la vârsta când și-au luat toiagul pribegiei. Prin urmare asistăm la o răcire sau mai bine zis la o ruptură sufletească între tată și fiu, care determină nimicirea celulei acestei societăți „familia”; s'a ivit o înstrăinare degenerată în ură între țăran și intelectual, dând dovadă unei înțelegeri greșite a vieții sociale, care, istoria ne stă martoră, pe multe popoare le-a dus la pieire. Concepții diametral opuse într'un suflet rezultat din plămădeala sudorii fețelor străbunilor cu glia plaiurilor noastre dragi.

Nu cumva maxima unui vechiu pedagog, „Omne malum ex urbe”, ne face și azi să stăm în loc și cugetând serios s'o aplicăm zilelor noastre?

După războiul cel mare, un adevărat exodiu de copii de țărani, au apucat drumurile către școlile de orice grad. Faptul acesta a produs o bucurie care repede s'a mistuit când așteptările cele mai optimiste au ajuns la rezultate cu totul opuse, șomajul intelectual. Oare nu este timpul să ne gândim ca aceste tinere energii să fie canalizate și utilizate într'o direcție folositoare acestei țări, cum pe drept spune un coleg în primul număr al acestei reviste? Oare nu ne gândim că după 17 ani dela unire, o asemenea nepăsare nu mai poate dăinui? Oare mizeria, care

ne bate insistent la ușă, nu este rezultatul unei înțelegeri și interpretări greșite a rostului nostru ca „Români” într'o țară așa de bogat inzestrat?

O mică analiză: ocupația de predilecție a țăranului nostru, este agricultura pe care o face așa cum știm cu toții că o face. Este cazul să amintesc un fragment dintr'o conferință a domnului profesor Buricescu, unul dintre pușinii cunoscători și înțelegători ai păturii de jos, ținută cu ocazia cursurilor de vară universitare ale învățătorilor din România, la Cluj: „Dacă Olandezii sau Belgienii ar stăpâni numai 30 ani Bărăganul, dintr'o câmpie stearpă și în parte neproductivă, ar răsări un raiu”. Reiese clar, că țăranul român încă n'a ajuns la nivelul unui agricultor belgian sau olandez, care ține piept până și valurilor năruitoare ale oceanului.

Intelectualul, trecut și format prin școlile, care la noi în majoritate lasă de dorit, nu țintește odată pășit de pe băncile școlii cu o diplomă la mână, decât la un post alimentat din bugetul statului. Mai mult, întors acasă la părinți, în satul lui modest, devine o plagă pentru bieții părinți, căci el, domn, nu mai poate lua coasa, sapa și coarneaule plugului în mână că se injosește. Sigur că această situație, produce impresie rea în ochii sătenilor, distrugând orice avânt și brumă de moral ce mai exista. O deprimare în masă, care înăbușe acțiunea cea mai frumoasă. Și cum, pe de o parte dorința de plasament în posturi a devenit ceva comun, căci la orice colț de stradă asști la discuții ce vânează situații cu salariu mare și muncă puțină și pe de alta, atmosfera demoralizatoare dela sat, sunt în ascensiune, cred că este timpul ca cei în drept și care cu durere văd această stare, să se sesizeze căutând o formulă salvatoare.

Privită în lung și în lat această țară, în mâna cui este comerțul și industria? În satul cât de modest, prăvălioara și cârciuma sunt în mâinile străinului; morile, fabricile de spirt, întreprinderile forestiere, minele de orice natură, sunt în majoritate patronate de străini. Nu vreau să trec la oraș unde situa-

ția este mai mult decât îngrijorătoare, căci el nu ne interesează deocamdată. După cum se vede și azi, aceste lipitori ale neamului nostru, cum pe drept i-a numit poetul Alexandri, profită de bunătățile acestei țări, în timp ce țăranul român a ajuns să cerșească. Nu trebuie deci să ne mai surprindă impresia unui ilustru francez care ne-a vizitat țara de curând, exprimată într'un interview: „Cu durere trebuie să constat, că scumpii noștri prieteni — Românii — peste o jumătate de veac vor ajunge muritori de foame într'o țară așa de bogată ca România; puneți mâna pe industrie și comerț, căci numai aci stă salvarea“. Câtă dreptate cuprind aceste cuvinte, care pe lângă faptul că ne surprinde, ne face să lăcrămăm și așa printre lacrimi să cugetăm serios la o nouă viață, la un nou drum. Reiese că azi nu este suficient acel duo, plugarul și funcționarul. Ne trebuie o tagmă nouă, unde să se întâlnească o parte din plugari și intelectuali, primul punând la dispoziție brațul său de muncă, celălalt inițiativa, ideia. Aceasta ar fi a treia clasă: a industriașilor și comercianților, pivotul de mâine al vieții noastre. Se simte nevoia de un cetățean bine pregătit, atât la plug, atât la mânăuirea condeiului cât și la mânăuire ciocanului.

Despre felul cum a fost pregătit până acum, mijloacele ce ne-au stat la îndemână și cum trebuie să se pregătească copilul în școală, cetățeanul de mâine al României, voi scrie în numerele viitoare ale acestei reviste.

Damian Popescu

† OLIMPIA BÂRSAN

La Cluj în 25 Octombrie a. c. s'a stins din viață Olimpia Bârsan, care a fost, fără îndoială, cel mai mare talent feminin al teatrului ardelenesc.

A fost pe semne un destin, ca bucureșteanca Olimpia Brașoveanu să-și lege soarta de marele fiu al Ardealului, artistul și poetul Zaharia Bârsan, pentru ca împreună să lupte pe calea artei timp de aproape trezeci de ani pentru desrobirea sufletească a Românilor de sub tiparele culturii maghiare, îndreptându-le spre culmile poeziei dramatice românești.

În acest înțeles, cariera artistică a Olimpiei Bârsan, a fost un drum glorios care a început încă din anul 1906, când alături de inspiratul său tovarăș au cutreerat orașele și târgurile Transilvaniei. Au arătat Românilor

de aici într'o minunată limbă românească, până la ce sublime înălțimi se poate ridica arta noastră, deasupra celei maghiare. În acest turneu a găsit români care plângeau de bucurie; iar alți care plecau dela spectacole cu o înăcrîtă lipsă de înțelegere.

La sfârșitul turneului Olimpia, Bârsan își mărturisea impresiile: „Nici nu-ți poți închipui câtă energie se prăpădește în viața aceasta de teatru ambulant! Și totuși o mahnire mi se strecoară în suflet, când mă gândesc că s'a isprăvit turneul. Vezi, aș fi gata să-l încep iarăși, căci e o plăcere superioară să muncești pentru cei mulți. . . Sunt fericită de ceace am făcut. . . Imi sunt dragi oamenii de pe aici și voi veni la ei întotdeauna cu dragostea cu care te duci la frate și la soră”.

Și Olimpia Bârsan s'a ținut de cuvânt. A continuat cu soțul ei opera începută în Ardeal, până ce se deslănțui furtuna războiului mondial.

A sosit apoi marea zi a desrobirii și după ea clipa sublimă din viața Olimpiei Bârsan, când în seara de 14 Mai 1919, prin cuvintele rostite de ea: „Sa potolit furtuna”. . . a început cel dintâiu spectacol românesc cu piesa „Poemul unirii”, jucată pe scena Teatrului Național din capitala Ardealului.

Ascultam dicțiunea distinsă a Olimpiei Bârsan” ne spune un martor — „am văzut cum toate provinciile desrobite, revin la Patria-Mamă, și nu mi-am mai putut stăpâni lacrimile”.

De atunci Olimpia Bârsan a rămas prinsă cu tot sufletul de scena Teatrului Național din Cluj. A contribuit cu ceace i-a dat natura alături de ceilalți, la întemeierea și dezvoltarea acestui far al culturii.

Prin rostirea frazelor frumoase românești, cu vocea sonoră și ton convingător, făcuse din scena acestui teatru școală identificată personalității ei artistice.

Rolurile pe care le juca, erau trăiri artistice, erau confundări de erou și artist în rezonanța aceluși suflet care vibra la ceace noi numim frumos.

În teatrul clasic (Electra Antigona) sau în teatrul românesc (Oana Doamna Clara, Fana, Ringala, Vidra, etc.) erau roluri atât de mult trăite pe scenă, încât domina toată sala, turnând în sufletul publicului emoții adânci, pe care numai arta adevărată le poate da.

Viața de scenă a Olimpiei Bârsan este prinsă între două idealuri. Unul înainte de războiu, când arta era pusă în serviciul ideii naționale de desrobire sufletească; iar după Unire, devenise o înaltă școală de educație estetică pentru publicul românesc al Ardealului.

De aceea amintirea Olimpiei Bârsan va crește pe zi ce trece în sufletul celor ce-au avut prilejul s'o cunoască și să-i admire talentul ei artistic.

Micara

CĂRȚI

D. BRAHARU: *Cuvântări ocazionale*. Institut de arte grafice „Ardealul”, Cluj, 1935.

Dl. D. Braharu e profesor de istorie la Liceul de Aplicație al Seminarului pedagogic universitar din Cluj.

În „Cuvântări ocazionale” d-sa publică câteva cuvântări pe cari le-a rostit în diferite ocazii, cu prilejul unor comemorări naționale, în cadrul Liceului la care funcționează. Toate sunt adresate elevilor cu ocazia zile-

lor: 1 Dec.; 24 Ian.; 10 Mai; Ziua Eroilor; 9 Iunie; La moartea lui I. G. Duca; Regele Albert I al Belgiei; Alexandru I Caragheorghievici; La desvelirea bustului lui Barbu Ștefănescu Delavrancea.

Intrucât conțin un bogat material documentar și sunt scrise într-o formă plăcută și atrăgătoare, credem că facem un serviciu colegilor, cari au de ținut încă multe conferințe, recomandându-le această carte. Le poate servi ca sugestie și ca un îndreptar în ceea ce privește fondul, forma și dimensiunea unei cuvântări ocazionale.

Cartea conține 63 pagini și costă numai 40 Lei.

Se poate procura dela orice librărie din Cluj.

P.

GABRIELA și VASILE F. CĂLUGĂRU — învățători — „*Trei piese de teatru pentru copii*”. Editura librăriei R. Cioflec Cluj, 1935.

Autorii imbogățesc literatura copiilor cu acest volum. O contribuție de o reală importanță pentru acest gen și pentru această lume de micuți. Și ei au o lume a lor pe care am avut-o și noi; dar din păcate am uitat-o destul de repede. Meritul autorilor stă tocmai în acest fapt că au știut să se coboare în sufletul lor, să le prindă frumosul și urâtul, ca apoi să-l brodeze în acțiuni teatrale. Temele din cele trei piese au un caracter moral, cu intenții, de a forma deprinderi frumoase copiilor. Din p. d. v. pedagogic, acest procedeu de dramatizare e o posibilitate fericită de a influența în bine conduita elevilor.

Cartea are 32 pag. și cuprinde următoarele trei piese: Dragostea de școală, De Crăciun și La sfârșitul anului. — Prețul 20 Lei.

N. G.

NICOLAE D. MARIN — învățător — „*El și Ea*”. — Doi învățători. — Tipografia Anca, Cluj.

O carte, o profesiune de credință, pe care autorul o deapănă cu același fir și refren pe sufletul a doi învățători „*El și Ea*”.

Deși lipsită de o valoare literară în ceea ce privește forma și fondul, totuși ea poate da sugestii pentru activitatea învățătorilor.

Cartea are 160 pagini împărțită în 29 capitole. Are prefață de D-l D. V. Toni și este recomandată de Ministerul Instr. cu ord. No. 147807. — Prețul 20 Lei.

N. G.

INFORMAȚIUNI

FII BINE VENIT „FREAMĂT AL ȘCOALEI”!

Fii bine venit între noi Freamăt al Școalei!

Este salutul ce ți-l adresăm.

Izvorât din conștiința clară a celor ce cu mult avânt și entuziasm ți-au pus bazele, vei fi tu oare nădejdea viitorului nostru, expresiunea gândului curat, așa precum te anunți?

Vei fi cel menit să ne înalți sufletește sus și tare deasupra considerațiilor de alt ordin, decât acelor ce ne promiți?

Vei fi! Sunt cuvintele de încredere ce mi-le șoptesc. Ieșit din cadrul oficialității, al abonamentului silit și al intereselor personale, aduci o renovație în viața noastră dascălească și o mângâiere ce ne lipsea. Te așteptam de mult să ne umpli golul, și să ne ridici la înălțimea chemării noastre. Ai sosit la timp.

Fii bine venit! Cu toți te vom urma!

N. Tamaș-Săvădisla.

FREAMĂTUL ȘCOALEI.

Acest „Freamăt”, care va fi comoara dascălimei, așa cum a apărut până acum, fără să mai comentăm sub ce formă va apare și ce articole, este primit cu multă căldură sufletească, pentrucă dacă începutul este strălucit, nu ne vom îndoi de viitor.

Și într'adevăr trebuie să primim acest eveniment de înaltă însemnătate cu foarte multă satisfacție și nețărmurită bucurie, căci în Cluj, cazarma legiunilor romane, unde este și trebuie să fie leagănul dascălimei, s'a simțit nevoia, mai mult ca oriunde, de o astfel de revistă folositoare, de un far de lumină, în casele nenorociților dascăli, trimiși să-și facă apostolatul în creeri munților, unde nu au alt tovarăș decât cartea, pe care cu greu și-o poate procura din salariul de mizerie.

„Freamătul școlii”, de azi înainte, va ține loc de părinți și frați, acelor care sunt exilați, ca Robinson, în România-Mare și tuturor dascălilor, ca bun augur al viitorului, ridicându-ne la nivelul dascălilor moderni.

„Freamătul școlii”, prin articolele ce se vor scrie, ne va scoate din toropeala inconștientă de care am suferit până acum, din întunericul — acum îndepărtat — ce ne împăienjenea ochii nevinovați.

„Freamătul școlii” constituie simbolul în jurul căruia trebuie să se grupeze dascălimea noastră, pentru a desăvârși organizația falangei luptătorilor cu întunericul și ignoranța.

O primim cu toată căldura în căminele noastre sărace, pentrucă este sprijinul larg și necondiționat, pe care conducătorii ei ne promet a ni-l da nouă, tinerilor și bătrânilor, trimiși din dragoste, să umplem lacunele învățământului primar. Vom uita că scărițăm din salariul de mizerie 120 lei, pentrucă știm că este jertfa viitorului, jertfa neamului pe care trebuie să-l ridicăm; ne-am bucura dacă această revistă ar apărea de 2 ori pe lună, chiar dacă am jertfi mai mult.

Rugăm pe bunul Dumnezeu să trimită pronia cerească asupra viitorului acestei reviste, și să înlăture pe aceia cari vor căuta să zădărnicească apariția ei, prin mijloace meschine.

Cu Dumnezeu înainte!

Mărgău, la 15 Noembrie 1935.

Ioan Daneșiu.

Punem cu plăcere în curent pe colegii din județ că la Seminarul pedagogic Universitar din Cluj, s'a început sâmbătă, 16 Nov., un al doilea ciclu de conferințe pedagogice pentru învățătorii din municipiu. E o continuare a celor ținute în anul școlar trecut. Au loc în fiecare Sâmbătă dela ora 6—7 p. m. Conferențiarii sunt diferiți: profesori universitari, medici, oameni de știință, specialiști. Subiectele deasemeni sunt felurite după specialitatea conferențiarului; toate însă cu un corelat pdagogic. Deaceea le găsim instructive și le recomandăm îndemnând pe colegii din județ, cari au posibilitate, să ia și ei parte la ele. Pentru ceilalți, ne vom sili noi, pe cât ne va sta în putință, să le redăm barăm rezumativ, în acest loc, expunerile ce le vom găsi mai utile pentru cariera noastră.

FREAMĂTUL ȘCOALEI

Revistă de Pedagogie și Cultură Generală a învățătorilor din jud. Cluj

Anul I. No. 2.

1 Decembrie 1935

S U M A R U L :

- D. Braharu* . . . 1 Decembrie.
Teodor Arcan . . Măsurarea inteligenței la adulți.
Barbu Zevedei . . Sugestii pentru clase omogene.
N. G. Poenaru . . Personalitatea lui Eminescu.
George Todoran . Ancestrală.
Doru Moș Chibrit.
V. Copilu-Cheatră . Ruga moțului.
Florica Ciura . . Peisaj.
Păun Portret psihanalitic.
Ion Moldoveanu . Țara.
Damian Popescu . La o răspântie a vieții satului.
Mioara † Olimpia Bârsan.

CĂRȚI

V. P. (D. Braharu: Cuvântări ocazionale), N. G. (Gabriela și Vasile F. Călugăru: Trei piese de teatru pentru copii), N. G. Nicolae D. Marin: „El și Ea“.

ECOUL REVISTEI

N. Tâmaș — Săvădisla: Fii bine venit „Freamăt al școalei“. —
Ion Dănețiu: Freamătul școalei.